

Berichten uit De Gouden Cirkel

OKTOBER 2025

Beste leden en relaties van StadsSociëteit De Gouden Cirkel,

In deze Berichten leest u onder andere over de komende bijeenkomst op 27 oktober, wanneer we 2 prominente sprekers het woord geven over hun visie op het besturen van een stad en de relatie met de staat: burgemeester Paul Depla en professor Paul Frissen. Dat belooft een boeiende bijeenkomst te worden!

Verder treft u onder andere een overzicht van komende activiteiten en een terugblik op de laatste bijeenkomst, die handelde over het groen in de stad.

Deze Berichten sluiten af met een gesprek met Ron Dirven over de StadsGalerij, waarvan hij de beheerder is.

Veel leesplezier gewenst!

Met vriendelijke groet,
Peter van den Heuvel

PAUL DEPLA EN PAUL FRISSEN OVER DE VERANDERENDE STAD

De komende bijeenkomst vindt plaats op maandag 27 oktober in De Avenue. De aanvang is 20.00 uur, de toegang is gratis.

De Gouden Cirkel wil erfgoed verbinden met de toekomst van onze stad. De veranderende stad is daarbij een belangrijk thema. Dus is het van belang te begrijpen welke grote bewegingen steden waaronder onze stad de afgelopen 50 jaar hebben doorgemaakt en welke bewegingen zich reeds aftekenen die van belangrijke invloed zullen zijn voor de toekomst van onze stad. Dit soort inzicht overstijgt de heel concrete plannen, maar voedt juist visie en inzicht om de grotere bewegingen te kunnen duiden en te kunnen verbinden aan cultureel erfgoed wat nodig is om dynamisch erfgoed waar te kunnen maken.

We hebben twee sprekers gevraagd daarop te reflecteren. Aan onze burgemeester Paul Depla hebben we gevraagd: Welke bewegingen heeft U Breda en andere steden zien maken? Welke ontwikkelingen ziet U aankomen en welk antwoord zou een stad daarop moeten hebben? Niets is lastiger dan toekomst kijken, maar waar zitten uw zorgen en waar ziet u gouden kansen? We zijn zeer benieuwd wat uw rode draad is in het beschouwen van onze steden als lokale democratieën in Nederland.

Aan ons lid Paul Frissen hebben we onder andere de volgende vragen voorgelegd: Hoe keek U vroeger naar het functioneren van de Staat en nu? Welke ontwikkelingen ziet u en hoe duidt u die? Ziet u de relatie tussen lokale en centrale overheid veranderen of gaan veranderen? Wat maakt u bezorgd of inspireert u? Ziet u bewegingen in het veranderen van de rol van de burger, in het functioneren van onze democratie of in de rol die de staat op zich neemt of niet op zou moeten nemen?

Paul Depla is sinds maart 2015 burgemeester van Breda. Voor zijn benoeming in Breda was hij vijf jaar burgemeester van Heerlen en daarvoor tien jaar wethouder in Nijmegen. Hij studeerde sociologie en politicologie en promoveerde aan de Universiteit van Tilburg op een studie naar de vernieuwing van de lokale democratie.

Paul Frissen is emeritus hoogleraar Bestuurskunde aan Tilburg University en was tot vorig jaar bestuursvoorzitter van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur in Den Haag, waaraan hij nog steeds verbonden is als decaan en onderzoeker. Hij onderzoekt, doceert en publiceert op het grensvlak van bestuurskunde en politieke filosofie. Zijn laatste boek is *De integrale staat. Kritiek van de samenhang*. (Boom filosofie, Amsterdam

2023, vierde druk 2025). In februari 2026 verschijnt zijn nieuwe boek *Conservatief pluralisme. Voor een politiek neutrale staat* (Boom filosofie, Amsterdam).

VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST OVER GROEN IN DE STAD

door Annelies Hendrikse

De eerste spreker is **Iris Blom**. Iris is zowel klimaatburgemeester, ambassadeur en struikrover. Voor de duidelijkheid worden deze begrippen uitgelegd:

Klimaatburgemeester: iemand die zich inzet om duurzame initiatieven in een gemeente te bevorderen, inspiratiebron en verbindende schakel tussen inwoners, organisaties en overheid.

Struikrover: iemand die planten redt uit tuinen, perken en parken omdat die planten anders zouden verdwijnen i.v.m. andere keuzes of andere bestemming van de grond. Deze planten krijgen een nieuwe plek.

Ambassadeur: iemand die de visie van een Stad als Nationaal Park uitdraagt, die zoekt naar vergroeningskansen, deze bij organisatoren brengt en gemeente en inwoners inspireert.

Als kind speelde Iris thuis weinig buiten, maar als ze bij haar oma logeerde, was zij vooral buiten te vinden. Later realiseerde zij zich dat dat te maken had met het verschil in leefomgeving. Tussen stenen is het niet prettig vertoeven, terwijl een groene omgeving juist fijn voelt en uitnodigend is. Zo werd de kiem gelegd voor haar motivatie en inzet om op te komen voor een groene stad.

Vanuit haar werk bij een woningbouwcorporatie geeft zij adviezen bij aanleg van tuinen. Een stad moet niet alleen fijn zijn voor auto's en stenen, maar juist en vooral voor mensen.

Breda heeft 20/05/2025 officieel het predicaat gekregen van "National Park City". Dit is een naam voor een stad die zich inzet om meer natuur en groen te integreren in de stedelijke omgeving en om het dagelijkse leven van haar bewoners te verbeteren. Het is een wereldwijde beweging. Breda kreeg deze titel omdat bewoners, ondernemers en gemeente al langere tijd samenwerkten om de stad groener, gezonder en natuurlijker te maken.

Het is ook een uitnodiging aan iedereen, bedrijven, organisaties, bewoners, om mee te doen. Dit heeft bijv. al geleid tot het maandelijks schoonmaken van de oevers van de Singels, en de 'plastic-vangers' in de Mark legen. Ook bij de 'Witte huisjes' is vanuit dit idee een broedplaats gegroeid voor alles wat m.b.t. groen gebeurt in Breda. Daar is o.a. een tuinplanten-kringloop.

Aan het einde van haar verhaal wijst Iris erop dat bij de uitgang van de zaal boekjes worden aangeboden met praktische groen-tips en tuinwetenswaardigheden. Ook liggen er zakjes met zaadjes van stokrozen. Dus, wie weet, staan de straten en tuinen in Breda volgend jaar vol kleurige stokrozen.

De tweede spreker is **Olga Kroes**. Zij wordt geïnterviewd door Marijke van der Putten. De volgende informatie komt tot ons:

Olga is begonnen als radiologisch laborante. Vanuit haar interesse in communicatie is zij later weer gaan studeren en behaalde haar bachelor in de I.C.T. Zij werkte als consultant bedrijfskunde, informatica en e-media op het Provinciehuis. Zij gaf adviezen op gebied van ruimtelijke ordening. Vanuit haar werk hoort ze over ruimte voor de natuur en voor de rivieren. Dit wekt haar belangstelling voor een groener leefklimaat. In 2011 wordt ze bestuurslid van Breda DuurSaam, een beweging die er naar streeft om van onderaf verschil te maken. Wat kunnen inwoners zelf in een stad? Dan zie je de kracht van een samenleving en de belangstelling die er is voor een natuurlijke woonomgeving. Door op een boerderijtje te gaan wonen werd haar interesse in groen en biologische voeding nog sterker.

Vanuit Breda DuurSaam ontmoet zij mensen met dezelfde gedrevenheid, en zij begonnen aan 'guerilla-gardening'. Zoals, in het wild zaadjes uitstrooien, park Zonneweide realiseren, advies geven aan huishoudens over: hoe duurzaam te leven. Zo is ook de Warmoezerij Wolfslaar gerealiseerd. Evenals Zoet, Zuur, Zout. Daar worden overschotten of producten met afwijkende vorm verkocht om zo voedselverspilling tegen te gaan.

Haar weg is, aansluiten bij toch al bereidwilligen, initiatieven steunen, elkaar helpen en adviseren. Ze hoopt te bereiken dat elke inwoner van Breda zicht heeft op groen.

Ook wijst Olga ons op de Camino Breda. De vereniging Markkant heeft samen met o.a. Stad in een Park het initiatief genomen om een groene wandelroute te realiseren dwars door Breda. De route loopt van noord (Den Hout) naar zuid (Galder), of omgekeerd. Deze route is digitaal uitgezet. Het is zowel een sportieve natuurbeleving als ook een cultuur-historisch verrijkende ervaring.

Derde spreker is **Joost Barendrecht**. Milieukundige en projectleider van Schone Rivieren. Ook hij deelt zijn informatie middels de interview methode.

Joost werkte bij ingenieursbureau Grontmij. Daar werd vooral gewerkt aan de aanpak van technische problemen, zoals bodemverontreiniging en de groeiende hoeveelheid afval. De oorzaken ervan werden op deze manier niet weggenomen. Daarom besloot Joost zich te gaan richten op het voorkómen van die problemen en hierbij vooral gebruik te maken van natuurlijke systemen zoals het stimuleren van biodiversiteit, oeverbeheer, bermbegroeiing. Dat is tevens goed voor insecten en vogels.

Hij is ook voorzitter van de stichting Breda Stad in een Park. Een stad, ingebed in het groen. Zijn doel is, van oplossend naar voorkomend te gaan. Initiatieven steunen, bewoners motiveren. Bij nieuwe woningbouwlocaties, bewaken dat er voldoende percentage ruimte is voor groen. Ook zet Joost zich als zelfstandige, in om scholen, maatschappelijke organisaties, gemeenten

en bedrijven te adviseren in de omslag naar duurzaamheid. Dat gaat van de aanpak van zwerfafval tot meer circulair werken, de aanleg van een groen schoolplein of natuur-inclusief bouwen.

Na een vragenronde, waaruit grote betrokkenheid met dit onderwerp blijkt, wordt deze informatieavond afgesloten.

Graag eindig ik met de vaak gehoorde woorden: De aarde is geen geschenk van onze ouders, maar een leen van onze kinderen.

AANVULLING OP VERSLAG VAN AUGUSTUS

Het rijke Roomsche leven was aan de orde in de lezing van Arnoud-Jan Bijsterveld en het verhaal van Frans van der Grinten. Er waren kritische vragen over de manier waarop de Kerk met misstanden omgaat. Frans heeft uit zijn boekje onderstaande tekst voorgelezen, waaruit zijn houding spreekt. Hij hecht eraan dit zo te verduidelijken.

"IMPACT

Gedoopt, gedrenkt, gekrenkt, opgevoed in deze katholieke habitat, het heeft invloed op je, als kind en ongetwijfeld ook in je latere leven. Maar voor mij, los van alle aardse banaliteiten, gaf het geloof mij ook inspiratie. De religieuze voorbeelden en verhalen over goed doen en goed zijn hebben mij wel geïnspireerd. Kerkgebouwen en kathedralen, alhoewel gespeend van elke vorm van bescheidenheid, zijn tot de dag van vandaag plaatsen waar ik me kan bezinnen en kan genieten van de schoonheid.

Dat gezegd hebbend, het idee van 'schuld en boete', 'niet goed genoeg' is daarmee niet weggepoetst. Integendeel, mijn verdere leven zou dit blijven opspelen ..."

KOMENDE ACTIVITEITEN

Op 24 november staan tijdens onze maandelijkse bijeenkomst in De Avenue de ontwikkelingen van 't Zoet centraal.

Voor onze leden is er op 3 december een bijeenkomst in Stedelijk Museum Breda, waarbij Jessica Voeten, dochter van Marga Minco, spreekt over de tekeningen van haar moeder. We organiseren deze bijeenkomst samen met de vrienden van SMB. De leden ontvangen nog een uitnodiging.

Voor onze leden is er de traditionele eindejaarsbijeenkomst op 15 december. De uitnodiging volgt.

Het nieuwe jaar trappen we op 26 januari af met een bijeenkomst waar we het 30-jarige jubileum van onze Stadssociëteit vieren en waarbij we afscheid nemen van onze voorzitter, Marijke van der Putten.

AANBIEDING

Het 25-jarig jublieum van De Gouden Cirkel zetten we luister bij met de publicatie van een boek waaraan onder anderen deskundige leden meewerkten en dat handelt over het groene erfgoed van onze stad.

Landschappelijk Erfgoed in beweging

Groen in en om Breda

228 pagina's

~~€ 32,50~~ 15,-

Stadssociëteit De Gouden Cirkel

Het boek is tot het eind van dit jaar voor onze leden tegen de sterk gereduceerde prijs van € 15 te bestellen bij secretarisgoudencirkelbreda@gmail.com.

EEN OPVALLEND GEBOUW AAN DE OUDE VEST

Als ik op de fiets, komend vanaf de Claudius Prinsenlaan, heb ontdekt hoe ik bij de fietsenstalling kan komen en mijn rijwiel daar heb geparkeerd, steek ik de Oude Vest over. Ik sta voor een gebouw, dat zoals ik erop kan lezen de StadsGalerij is en dat op mij de indruk maakt een schuur of oude boerderij te zijn. Ervoor ligt een perkje, waar maïs staat. Er is niet veel meer nodig om me nieuwsgierig te maken.

Ik heb een afspraak met Ron Dirven, de beheerder en curator van de StadsGalerij, die me meer over het gebouw en zijn functie kan vertellen. Ik tref hem aan de andere kant van het gebouw, waar de ingang is. Voordat we over de StadsGalerij te spreken komen, laat hij mij het interieur zien. Via een gangetje komen we in een grote open ruimte, die bijna het hele vloeroppervlak van het gebouw beslaat. De ruimte is nagenoeg leeg, wit en licht, ondanks het feit dat de grote dubbele staldeuren aan de achterzijde gesloten zijn. Dit is de StadsGalerij, er staan wat spullen voor de komende expositie, onder andere kratten met aardappels met bijzondere vormen. Daarover verderop meer.

De zolder is niet voor het publiek toegankelijk. Ik kan er, via een steile trap naar boven geklommen, een kijkje nemen. De ruimte is gigantisch, niet alleen qua oppervlakte, maar ook qua hoogte. Hij is alleen niet bruikbaar: balken en binten zorgen ervoor dat je steeds moet bukken, door het pannendak dringen kieren daglicht binnen. Het is bijzonder jammer dat daarmee een groot deel van het volume van het gebouw geen functie heeft.

Terug in de tentoonstellingsruimte weet Ron Dirven me meer te melden over het gebouw. Het was een onderdeel van de Chassékazerne en diende als gebouw van de ruiterswacht. De grote staldeuren wijzen op het gebruik als manege en paardenstal. Gebouw F, zoals het werd aangeduid, is zo'n 100 jaar ouder dan de 19e -eeuwse opstallen van de kazerne. Het is een monument, in eigendom van de gemeente.

De gemeente heeft het gebouw in 2005 om niet in bruikleen gegeven aan Stichting Tranzforma, die zich richt op het organiseren van kunstprojecten. Die stichting heeft ruimschoots haar sporen verdiend met grootschalige projecten rond het 175-jarig jubileum van de KMA en 750 jaar Breda. De gemeente heeft de buitenkant recentelijk opgeknapt. De programmering en het beheer zijn in handen van Tranzforma, waarbij er een lijntje ligt naar Van Gogh Galerie in Zundert – Dirven is directeur-conservator van het Van GoghHuis aldaar - en wordt samengewerkt met kunstenaarsplatform Witte Rook. Het beheer gebeurt uit de budgetten van deze organisaties. Dat kent zijn beperkingen, de uitstraling is niet luxueus zoals bij commerciële galeries. Het gebouw is wegens het ontbreken van een afdoende verwarming in de wintermaanden niet of nauwelijks bruikbaar. De StadsGalerij is een meer informele en kleinschalige locatie, die met een zeer divers kunstaanbod een eigen plek heeft verworven in het culturele landschap van Breda. De toekomst ervan is echter niet vanzelfsprekend. Dat wordt duidelijk als je achter het gebouw kijkt.

Ron wijst op het ruime terrein dat daar ligt en dat ooit deel uitmaakte van het plan-Koolhaas. Op de plek waar onder andere de Korte Stallen stonden – waar Ron enige tijd als kunstenaar zijn atelier had - was een hotel gepland, dat er nooit is gekomen. De aanblik is ronduit rommelig, met een verzameling machines van een wegebouwer. Wat er wel moet komen is al lange tijd onduidelijk. Een besluit daarover staat volgens Dirven niet hoog op de politieke agenda. De gemeente wil de opties open houden en verlengt de bruikleenovereenkomst steeds voor maximaal 1 jaar. Ron begrijpt dat het terrein een economisch verantwoorde bestemming moet krijgen, maar bepleit met kracht dat de StadsGalerij daarbij als culturele instelling gehandhaafd blijft. Het idee van een ijsalon of iets dergelijks in Gebouw F is hem een gruwel. Het gebouw staat op een plek in de culturele as van Breda, die van Stedelijk Museum via Clublokaal langs Nieuwe Veste, Kloosterkazerne en StadsGalerij loopt naar Botanique en Mezz. Die plek is goud waard en kan een pareltje worden.

Er is alle reden om de StadsGalerij nu te bezoeken. De aardappel staat niet alleen centraal op Van Goghs Aardappeleters, maar ook in de tentoonstelling van Noortje de Brouwer onder de titel Als een aardappel, die duurt tot 2 november. Afgelopen jaren kroop Noortje de Brouwer in de huid van de aardappel, van het poten van 146 soorten, een onderzoek naar de aardappel in 1885 tot het bezoeken van boeren, wetenschappers, veredelaars en andere aardappelliefhebbers. Dat heeft een verrassend beeld opgeleverd dat verder reikt dat het assortiment van de supermarkt.

De expositie in de StadsGalerij maakt deel uit van een groter project, met de tentoonstellingen

'PATATE' in het Van GoghHuis Zundert (tot en met 2 november), 'Van Gogh en de aardappel' in Het Noordbrabants Museum (tot en met 1 februari 2026), de film 'Les glaneurs et la glaneuse' (Agnès Varda, 82 min.) op zaterdag 18 oktober, om 19.15 uur in Filmhuis Breda en de lezing van Alexandra van Dongen: 'De Franse casserole van Vincent van Gogh' op donderdag 23 oktober om 20.00 uur in de StadsGalerij.

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}. • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt u stadssocieteit-de-gouden-cirkel@send.laposta.email toe aan uw adresboek.

